

bytte ud deraf, og det er meget prisværdigt. men jeg tror ikke, at det fortjener den særlige Anerkjendelse her i denne Sal, som det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) i Overensstemmelse med det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) har villet tillægge det. Derimod er jeg ganske enig med det ærede Medlem i, at man ikke bør glæde sig over, at Vognen hælver, idet man selvfølgelig aldrig kan glæde sig over, at en iherdig Bestræbelse fra Medborgernes Side i et hæderligt Diemed gaar til Grunde, eller at Kapitaler staa Fare derfor; men noget Andet er, om Staten i et saadant Tilfælde, hvor Medborgere have indladt sig paa et mindre vel overveiet industrielt Foretagende, bør træde til paa den Maade og navnlig i det Omfang, som er antydet. Det kan jeg umuligt antage for heldigt. — Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) fremhævede baade idag og i forrige Møde, at der gjøres Meget for Fiskeriets Understøttelse, og at der iaar er foreslaaet 14,000 Kr. til en fysiologisk Station i Hølbæk Amt, men de Summer, hvorom der derved er Tale, have faaet en meget almindeligere Anvendelse end de Summer, som skulde anvendes paa to aldeles bestemte Fabrikker. Der er fra det samme ærede Medlem fremkommet en Del Bemærkninger om Agerbruget, der imidlertid vare saa paafaldende, at jeg ikke kan Andet end sige et Par Ord dertil. Han fremhævede, at Agerbruget forrenter sig daarligher her i Landet, idet Prisen paa Landeiendomme er stegen stærkt. I dette Sidste har han fuldkommen Ret, men naar han tror at bringe Kapitaler tilveie i Agerbruget ved at skabe kunstig Roesukkerindustri, tror jeg, at han tager meget fejl. Naar jeg hører den Slags Argumenter, kommer jeg til at tænke paa den Mand, som anlagde en Vandmølle, men ikke havde Vand oppe til den. Han vilde da først bruge sin Vandmølle til at pumpe det Vand op, som skulde drive Mølleværket, men hvor blev da Kraften af? Det gaar omtrent paa samme Maade med det, som her tilfigtes. Den Kraft, som anvendes til at frembringe en Sukkerfabrik, oplides derved, saa at der ikke bliver en Smule tilbage. De Kapitaler, som anvendes til Oprettelsen, fortæres i dette Foretagende alene, og der bliver Intet tilbage for Agerbruget. Tror man, at Roesukkerindustrien vil blive til uden Anvendelse af betydelige Kapitaler? Der er slet ikke Overflod af Driftskapital her i Landet, og de Kapitaler, som skulle anvendes til Roesukkerindustrien, maa tages af Landets Driftskapital. For at faae en Fabrik anlagt eller sat i Gang paa den Maade som hidtil er sket, behøves 1 til 2 Millioner. (Berg: Det behøves ikke!). Det ærede Medlem sagde, at det behøves ikke, men det veed hverken det ærede Medlem eller jeg; ingen af os er fagkyndige i den Henseende. Jeg henholder mig til, hvad der er foregaaet her i Landet og paa den anden Side af Sundet.

Det er det, vi have for Die, og vi have Ret til at holde os dertil. De Medlemmer, som ønske Sukkerindustrien udviklet, kunne selvfølgelig ikke ønske, at den skal holde sig til en Blet af Soland eller Fyen alene, men maa ønske, at den skal udbrede sig over det hele Land, i alt Fald over hele den dertil egnede Del af Landet, men hvilken uhyre Mæsse af Driftskapital vil man ikke binde derved? En af Marsagerne til, at Agerbruget forrenter sig saa daarlig, er netop, at en uforholdsmæssig stor Del af Landets Kapital paa Grund af Eiendomsprisernes Stigen, og som Følge deraf Prioritetslaanenes Forgøelse, er anbragt i faste Eiendomme, saaledes at der er blevet for lidt til Driftskapital, men nu vil man optage endnu mere Driftskapital, thi det, som skal anvendes til denne Industri, gaar af Driftskapitalen og Agerbruget vil staa sig daarlig derved. At det skulde være heldigere, naar smaa Jordbrugere floge sig sammen i Aktieselskaber, og at dette skulde bringe et bedre Resultat, tror jeg ikke. De maa selvfølgelig ogsaa skaffe Pengene tilveie, og de have sikkert i mindre Grad end de store Jordbrugere og Kapitalister Penge til deres Naadighed. Det er overhoved en Feiltagelse af det samme ærede Medlem, naar han troede, at der er en stærkere Stemning for denne Industri blandt Landmænd end blandt Pengemændene. Det er netop blandt Pengemændene og Spekulanterne, at den stærke Interesse for Sagen findes, og jeg tror, at den Stemning, som giver sig tilkjende i dette Thing, hvis store Flertal bestaar af Landmænd, er et ikke aldeles uforkasteligt Vidnesbyrd om, at Flertallet af Landmændene her i Landet ikke er saa begejstret for Roesukkerindustrien, som man siger. Jeg veed vel, at vore ordførende Landmænd, vore ordførende Agronomer, ere det, og det er jo vel bekendt, at Statsraad Leebdorph, som jeg tror gjentagne Gange er bleven nævnet under denne Forhandling, paa en meget varm Maade har taget Ordet derfor. Jeg anerkjender denne Mands Fortjeneste af Landbruget, ligesom enhver Anden maa gjøre det, men naar han saa stærkt paaberaabes, og naar i det Hele Sagtyndigheden paaberaabes saa fra den ene og saa fra den anden Side, befinder jeg mig lidt underlig derved; thi jeg faar det Indtryk, at ikke et af de Medlemmer, som omtaler dette, kjender noget til Sagen undtagen paa anden eller tredie Haand. Den eneste Sagtyndige, som har taget Ordet under denne Sag, forekommer mig virkelig at være den høitærede Finansminister, skjøndt han paa en besteden Maade ikke vilde sætte sin Sagkundskab i første Række. Vi ere her i dette Thing ikke istand til Andet end til at gjentage, reproducere paa en mere eller mindre fuldkommen eller maaste snarere paa en temmelig ufuldkommen Maade den Diskussion, som har fundet Sted om Roesukkerindustriens Betydning for Agerbruget (Berg: Hvorfor staa De saa